

Introïtustekst:

Wie ben ik?

Ze zeggen me vaak: je treedt uit je celrustig blij en zeker als een burchtheer uit zijn slot. Wie ben ik?

Ze zeggen me vaak: je spreekt met de bewakers vrij rechtuit en vriendelijk als was je hun heer

Wie ben ik? Ze zeggen me ook: je draagt je zwarte dagen evenwichtig en waardig als iemand die gewend is te overwinnen.

Ben ik werkelijk wat anderen van mij zeggen? Of ben ik alleen wat ik weet van mijzelf: onrustig vol heimwee, ziek als een gekooide vogel snakkend naar lucht als werd ik gewurgd hongerend naar kleuren naar bloemen en vogels dorstend naar een woord naar een mens dichtbij trillend van woede om willekeur om de geringste krenking opgejaagd wachtend op iets groots machteloos bang om vrienden in den vreemde moe en te leeg om te bidden te danken te werken murw en bereid om van alles afscheid te nemen?

Wie ben ik? De een of de ander? Ben ik nu de een en morgen de ander? Ben ik beiden tegelijk? Huichel ik voor de mensen en ben ik in mijzelf een verachtelijk huilende zwakkeling? Lijkt wat nog in mij is op een verslagen leger wanordelijk vluchtend na de verloren slag? Wie ben ik? Ik ben een speelbal van mijn eenzaam vragen. Wie ik ook ben Gij kent mij - ik ben van U mijn God.

Dietrich Bonhoeffer

Lezingen:

I Samuël 17: 31-40

David zei tegen Saul: 'We hoeven om die Filistijn toch niet de moed te verliezen, heer. Ik zal met hem het gevecht aangaan.' Maar je kunt hem toch onmogelijk aan,' wierp Saul tegen. 'Jij bent nog maar een jongen en hij is al van jongs af aan gewend om te vechten.' 'Ik heb altijd de kudde van mijn vader gehoed,' antwoordde David. 'Wanneer er een leeuw of een beer kwam om een schaap of een geit uit de kudde te roven, ging ik erachteraan, overmeesterde hem en redde het dier uit zijn muil. En als hij me wilde aanvallen greep ik hem bij zijn keel en sloeg ik hem dood. Leeuwen en beren heb ik verslagen en die onbesneden Filistijn zal het net zo vergaan, omdat hij de gelederen van de levende God heeft beschimpt! De Heer, die me gered heeft uit de klauwen van leeuwen en beren, zal me ook redden uit de handen van deze Filistijn.' 'Ga dan,' zei Saul tegen David, 'en moge de Heer je bijstaan.' Hij gaf hem zijn eigen uitrusting en hielp hem die aan te doen: een bronzen helm voor op zijn hoofd en een borstkuras. Ten slotte gordde David het zwaard om en probeerde een paar passen te lopen, omdat hij aan zo'n zware uitrusting niet gewend was. 'Ik kan hier niet mee lopen,' zei hij tegen Saul, 'ik ben dat niet gewend.' En hij deed de uitrusting weer af. Hij pakte zijn stok, zocht vijf gladde stenen uit de rivierbedding en stopte die in zijn herderstas. Toen liep hij op de Filistijn af, zijn slinger in de hand.

Marcus 8: 22-26

Ze kwamen in Betsaida. Er werd een blinde bij Hem gebracht, en men smeekte Hem om de man aan te raken. Hij pakte de blinde bij de hand en bracht hem buiten het dorp. Hij deed wat speeksel op zijn ogen, legde er zijn handen op en vroeg: 'Ziet u iets?' Hij begon weer te zien en zei: 'Ik zie mensen, het zijn net bomen, maar ze lopen rond.' Daarna legde Hij weer zijn handen op de ogen van de blinde. Deze sperde zijn ogen open en genas; hij zag alles nu heel helder. Hij stuurde hem naar huis met de waarschuwing: 'Ga het dorp niet in!'

Overweging

In de memoires van een collega predikant las ik het volgende mooie verhaal over zijn rebelse jeugd. Het speelt zich af in Den Haag, in de jaren na de Tweede Wereldoorlog.

Zijn moeder deed verwoede pogingen, om haar zoon een goede opvoeding te geven, en daarbij hoorde voor haar het bijwonen van catechisatie bijeenkomsten. Zij parkeerde de auto voor de kerk, maar de latere predikant weigerde, om uit te stappen. En tien minuten later waren zij weer thuis. 'Het is niet gelukt', was het enige dat de latere predikant zijn moeder tegen zijn vader hoorde zeggen, die verbaasd opkeek, toen hij ze allebei het huis zag binnenstappen.

Het zou me niet verbazen, als velen hun eigen ouders hierin zouden herkennen. En hoe zij iets probeerden. En verlangden van hun kind. Soms wat onhandig, maar wel met goede bedoelingen. En ook overtuigd van het beste voor ons, hun kinderen. Nu zie ik hoe mijn generatie iets door willen geven, als ouders, zonder dwang. Zo duidelijk en tactvol mogelijk, en ook regelmatig liefdevol neezeggend. Ik weet nog hoe blij ik was iets te lezen over de 'good enough parent', de ouder die nooit perfect en volleerd zal worden; maar wel oprecht en bemoedigend kan zijn.

Dochters, zonen, moeders, vaders, hun kinderen: eigenlijk iedereen, die zijn of haar weg probeert te vinden in deze wereld, kan het als helend ervaren, om iets uit het evangelie van Marcus te lezen. Want meteen al in het begin daarvan wordt de toon gezet, met de eerste woorden, die Jezus meekrijgt van God. Woorden, die de grond vormen van zijn bestaan, van ons bestaan. Jezus hoort een stem zeggen: "Jij bent mijn geliefde Zoon. In jou vind ik vreugde". Deze omarming met woorden, is als een ideaal om naar te streven. Ik heb je lief omdat jij het bent! Door de eeuwen heen hebben we dit soort uitspraken, gelegd in de mond van God, nodig gehad om de mens, om onszelf op te tillen: gebrekkig en feilbaar als wij nu eenmaal zijn. "Ik zal jou nooit vergeten", laat Jesaja God ergens zeggen. "Wie ik ook ben, ik ben van U, mijn God", zegt Bonhoeffer. Je kunt je het haast niet voorstellen, dat het zo is. Te mooi om waar te zijn!

In het verdere verloop van het evangelie van Marcus wordt de mens in het diepe gegooid. Soms is het Jezus zelf, die door tegenmachten alleen komt te staan, en aan het twijfelen wordt gebracht. Dan twijfelt hij juist over die absolute belofte van zijn zogenaamde Vader: in jou vind ik vreugde. Dan weer wordt Jezus in contact gebracht met een ander mens. We lezen hoe hij tastbaar 'god' probeert te zijn voor de omgeving. Zo dicht mogelijk bij de bedoeling van zijn eigen vader. Dat doet hij door nabij te zijn, veiligheid te bieden, aan te raken. Jezus is steeds in de omgeving van mensen, die er zo'n behoefte aan hebben: dat iemand ze zegt: dat zij worden liefgehad. Dat zij er niet alleen voor staan.

Ook in ons verhaal van vandaag. In wat we noemen, een genezing. Jezus is hier voor de blinde zo goed mogelijk, wat god bedoeld heeft te zijn voor de mens. Niet dominant, dwingend of ongeduldig, maar een cocon van veiligheid. Juist even weg van het geroesemoes, van alle oordelen, blikken van de dorpsgenoten, soms ook goedbedoeld. Met Jezus' eigen vocht als verkoeling voor de brandende ogen, scheidt hij intimiteit. Hij plaatst zijn armen om de man heen, als bewijs dat een ander hem blindelings wil vertrouwen. Om wie hij is - en niet om wat hij gedaan heeft of gepresteerd. Langzaam gaan de ogen weer open. Mensen blijven voor hem op het eerste gezicht nog ruw en niet aanbaar, het zijn net bomen! Maar hij krijgt de tijd om zijn blik te scherpen, moet te vatten, met kleine stappen. Kom maar tevoorschijn. Wat de wereld er ook van maakt, hoe het ook gelopen is, er wordt van je gehouden, je mag er zijn. En hij genas.

De slotscène van de laatste film die Charlie Chaplin maakte, de stomme film City Lights, wordt beschouwd als een van de meest ontroerende uit de filmgeschiedenis. Charlie de zwerver wringt zich in allerlei bochten, om rond te komen. Hij zet daarvoor het gezicht, het masker op, dat bij de situatie past. Hard en strak, als hij van zich af moet bijten. Meelijwekkend als hij langzaam langs de etalage van de bakker loopt. Charmant als hij ergens uitgenodigd wil worden. Op één van zijn stroomtochten loopt hij tegen een vrouw aan, een bloemenverkoopster. Zij houdt hem een bloem voor, en nodigt hem uit, om de bloem te kopen. Charlie lacht wat naar haar, hij zet een aardig gezicht op. Hij durft natuurlijk niet toe te geven, dat hij geen geld heeft. Maar zij ziet zijn

verlegenheid niet. Want ze is blind. Ze voelt wel zijn aanwezigheid! Zij raakt zijn jas aan, en hij pakt haar hand. Geen van zijn maskers komt hem nu van pas. Het wordt een ontmoeting zonder grimassen, waarin we Charlie zien met een nog niet eerder vertoond *gezicht*, voor het eerst zoekend naar woorden. De ontmoeting met de vrouw laat hem niet los. In de rest van de film sprokkelt Charlie geld bij elkaar voor haar oogoperatie, als haar anonieme weldoener.

En dan, tijdens de finale van de film, ziet Charlie de genezen vrouw bloemen aanbieden aan passanten. Ze wil haar weldoener treffen. Weer raakt ze zijn jas aan. En hij haar hand. “Ben jij het?”, vraagt ze. Hij knikt. Dan verschijnt er een tekstbord tussen de filmbeelden door, waarop de woorden staan: “ik ben het.” Ontmaskerd zien ze elkaar. Het leven kan eindelijk beginnen. Zij is genezen van haar oogziekte, puur en bij zichzelf gebleven. Hij is genezen van zijn vlucht in maskers.

Zijn wij maskers nodig gaan hebben, op onze gang door het leven? Overleven wij, door een rol aan te nemen? De jonge David weigert dat. Saul is nog zo zorgzaam naar hem toe. Hij wil hem zelfs zo goed bepantseren, dat David niet eens meer kan lopen. “Ik ben dat niet gewend”, zegt hij. Dan gaat hij de reus doden, tot angst en beven van alle lamgeslagen toeschouwers. Dat doet hij als zichzelf. Zonder maskers of pantsers.

Over maskers las ik interessante gedachten in een boek over Markus van de Duitse theoloog en psychoanalyticus Eugene Drewerman. Drewerman koppelt dat vluchten achter een masker: aan angst. We zijn bang om de mindere te lijken, te mislukken, zwak te worden gevonden. En wij doen ons daarom anders voor dan we zijn. We hebben twee, of meer, gezichten, zoals zo prachtig door Bonhoeffer beschreven. We zijn vergeten dat we er, stuk voor stuk, mogen zijn. Hoe dan ook. Dit kan ook verklaren, zegt Drewerman, dat we onze angst overschreeuwen. Dat wij een ander (of een groep) ergens de schuld van geven. De vluchtelingen. De buitenlanders. De boeren. Bonhoeffer zag deze mechaniek in zijn tijd gebeuren, tegen de joden.

Jezus ontmaskert deze mechaniek. Het afzetten tegen een ander heeft meer met onszelf te maken, dan met het niet deugen van anderen. Jezus zoekt heidenen en tollenaars op in de hoek, waarin zij werden gezet. Hij haalt de drempel weg naar eenieder, waar een vreemd luchtje aan zou zitten.

Jezus zet de eerste stap. Zoals in ons verhaal vandaag: hij hoort, waar anderen op afstand klagen. Hij kijkt aan, waar anderen wegstijgen. Je mag er zijn, wie je ook bent. Hoe je er ook aan toe bent. Op die basis wil Jezus, dat wij leven.

Amen

Slottekst:

De blaren vallen, vallen als van ver,
als welkten in de hemel verre tuinen;
ze vallen met ontkennende gebaren.

En in de nachten valt de zware aarde
uit alle sterren in de eenzaamheid.
Wij allen vallen. Deze hand zal vallen.

En kijk ik naar de andere: het is in alle.

Maar Een is er. Hij vangt dit vallen
oneindig teder in zijn handen op.

Rainer Maria Rilke

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeden.nl
info@ekklesialeden.nl